

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Σέρλοκ Χολμς σταμάτησε να εργάζεται ως σύμβουλος ερευνητής το 1903 και μετεγκαταστάθηκε από το Λονδίνο σε ένα χωριό στο Σάσεξ, κοντά στους γκρεμούς του Ίστμπορν. Πρόθεσή του ήταν να ζήσει μια ήσυχη ζωή, ασχολούμενος με τη μελισσοκομία και γράφοντας μονογραφίες επιλεκτικά για αντικείμενα που φλόγιζαν τη φαντασία του.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος κατάφερε και πραγματοποίησε αυτόν του τον στόχο. Μέχρι τον θάνατό του, οι μέρες του κύλησαν ήρεμες και γαλήνιες, και γενικά απαλλαγμένες από τις περίπλοκες και πολλές φορές επικίνδυνες ίντριγκες στις οποίες εμπλεκόμασταν από κοινού στο παρελθόν.

Περιστασιακά, πάντως, ο Χολμς αναγκαζόταν να εγκαταλείψει τα μελίσσια και τον γαλήνιο βίο του για να ξαναμπει στη μάχη κατά του εγκλήματος. Δύο τέτοια περιστατικά έχω τιτλοφορήσει *Η περιπέτεια της χαίτης του λιονταριού* και *Η τελευταία υπόκλιση*. Ένα τρίτο παρουσιάζεται στις σελίδες που ακολουθούν.

Σκοπεύω να φυλάξω αυτό το χειρόγραφο σε μια θυρίδα της Cox & Co. στο Τσάρινγκ Κρος, όπως έχω κάνει και με τόσα άλλα. Ο τωρινός διευθυντής της τράπεζας, ένας οξυδερ-

κής, ικανός Ουαλός, ονόματι Λουέλιν, πλέον σηκώνει απογοητευμένος τα μάτια κάθε φορά που πηγαίνω στο γραφείο του για να του εμπιστευθώ τη φύλαξη ενός ακόμα πάκου χαρτιού. «Άλλο ένα από τα χρονικά του Σέρλοκ Χολμς που δεν θα διαβάσει κανείς, δρ Γουάτσον», λέει αναστενάζοντας. «Τι κρίμα να στερείτε την επιπλέον ψυχαγωγία από τους πιστούς αναγνώστες σας».

Για εκείνον, και για πολλούς άλλους, ίσως να είναι ψυχαγωγία, αλλά οι υποθέσεις που διερευνήσαμε με τον Χολμς κάθε άλλο παρά ψυχαγωγικές ήταν για εμάς. Ήταν εξαιρετικά σοβαρές και πολλές φορές έκρυβαν θανάσιμους κινδύνους. Ήμασταν τυχεροί που καταφέρναμε να βγούμε ζωντανοί ή με σώας τας φρένας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αποφεύγω να δώσω αυτό το διήγημα προς δημοσίευση στο περιοδικό *Strand* ή αλλού, επειδή αφορά γεγονότα που παραμένουν ακόμα νωπά στη μνήμη του κόσμου. Έχουν περάσει μόλις πέντε χρόνια από τότε που η εκεχειρία έβαλε τέλος στον όλεθρο στην Ευρώπη, στον επιλεγόμενο Μεγάλο Πόλεμο. Το τέλος των εχθροπραξιών μπορεί να έφερε ειρήνη στη Γηραιά Ήπειρο, αλλά ο νους και η καρδιά της βρετανικής κοινής γνώμης υποφέρουν ακόμα. Είδαμε σφαγές πρωτοφανούς μεγέθους, εκατομμύρια νεκρούς, μία ολόκληρη γενιά αποδεκατίστηκε και τα ψυχικά τραύματα που υποστήκαμε όλοι ανεξαιρέτως δεν έχουν κλείσει ακόμα, όπως και τα σωματικά τραύματα συνεχίζουν να μαστιίζουν τις ζωές αναρίθμητων βετεράνων του πολέμου.

Αυτή η υπόθεση, που ονόμασα *Οι θεοί του πολέμου*, συνδέεται ευθέως με την πολεμική σύγκρουση, όπως υποδηλώνει άλλωστε ο τίτλος της. Τα γεγονότα που περιγράφονται στις σελίδες που ακολουθούν έλαβαν χώρα στα τέλη του 1913,

όταν τα σύννεφα του πολέμου είχαν ήδη αρχίσει να συγκεντρώνονται πάνω από την Ευρώπη, και, όπως θα το έθετε ο ίδιος ο Χολμς έναν χρόνο αργότερα, ένας «ανατολικός άνεμος» σηκωνόταν απειλητικά, ένας «ψυχρός και σφοδρός» άνεμος, και αμέτρητοι άνθρωποι θα «χάνονταν όταν τελικά φυσούσε».

Ενδεχομένως είναι ακόμα πολύ νωρίς για να ανοίξει ξανά το θέμα και σίγουρα δεν θα ήταν συνετό να αποκαλύψω εν προκειμένω ότι υπήρχαν κάποιοι στην Αγγλία που, αντί το ενδεχόμενο του πολέμου να τους προκαλεί αποστροφή, το πρόσμεναν με μεγάλη ανυπομονησία.

Τζον Χ. Γουάτσον

Ιατρός (συνταξιοδοτημένος), 1923

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Η υπόθεση των κλεμμένων μαργαριταριών

«Α, σε βρήκα, Γουάτσον. Έλα γρήγορα. Πρέπει να βιαστούμε».

Με αυτά τα λόγια με πλησίασε ο Σέρλοκ Χολμς, μόλις αποβιβάστηκα από το τρένο στο Ίστυμπορν.

«Ούτε ένα γεια;» ρώτησα. «Ούτε μια χειραψία, έναν χαιρετισμό;»

«Ναι, ναι, παράλειψή μου», απάντησε εκείνος. Μου έσφιξε το χέρι στιγμιαία. «Πώς είσαι, παλιόφιλε; Ελπίζω καλά. Φαίνεσαι υγιέστατος».

«Και πώς ήταν το ταξίδι μου;»

«Θέλεις να συμπεράνω ή με παρακινείς να ρωτήσω;»

«Το δεύτερο, αν και δεν αμφιβάλλω ότι εσύ θα κατάφερνες και το πρώτο».

«Πώς ήταν, λοιπόν;»

«Πολύ ευχάριστο. Το κουπέ δεν ήταν πολύ γεμάτο και είναι κι εκείνη η εξαιρετικά γραφική θέα από την κοιλαδογέφυρα του ποταμού Ουζ, βόρεια από το Χέιγουορντς Χιθ, όπου το μάτι σου ατενίζει χιλιόμετρα και από τις δύο πλευρές του βαγονιού».

«Ωραία», είπε ο Χολμς. «Ωραία. Αρκετά όμως με την ψιλοκουβέντα. Πάμε! Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο».

Διασχίσαμε γρήγορα την κεντρική αίθουσα του σταθμού, εγώ κουβαλώντας τη δερμάτινη βαλίτσα μου, που περιείχε είδη προσωπικής φροντίδας και αλλαξιές ρούχα για μια εβδομαδιαία παραμονή στην ύπαιθρο. Παραδόξως, ο φίλος μου δεν μου απαρίθμησε, ως συνήθως, τον μακρύ κατάλογο από λογικά συμπεράσματα σχετικά με τις πρόσφατες ασχολίες και τις συνθήκες διαβίωσής μου, στα οποία κατέληγε εξετάζοντας την εξωτερική μου εμφάνιση. Ήταν κάτι που συνήθιζε να κάνει εδώ και καιρό, από τότε που εγκατέλειψε το Λονδίνο για ένα ειδυλλιακό χωριουδάκι της επαρχίας και βλεπόμασταν πολύ λιγότερο απ' ό,τι παλιά. Τον ευχαριστούσε να συμπεραίνει, με τη συνήθη του τρομακτική ακρίβεια, πώς είχε αλλάξει η ζωή μου –προς το καλύτερο, αλλά και προς το χειρότερο– στα μεσοδιαστήματα μεταξύ των επισκέψεών μου.

Το γεγονός ότι σήμερα απείχε από τη συγκεκριμένη πρακτική μου έδειξε ότι κάτι τον απασχολούσε ιδιαίτερα. Βέβαια, αυτό μπορούσα να το συμπεράνω από τη λάμψη στα ζωηρά γκριζα μάτια του και από τη νευρικότητα των κινήσεών του. Γνώριζα τον Χολμς καλύτερα απ' όλους, τολμώ να πω καλύτερα και από τον ίδιο του τον αδελφό, τον αείμνηστο Μάικροφτ. Γνώριζα πολύ καλά τον χαρακτήρα του και τις ψυχικές μεταπτώσεις του.

«Χολμς, αν δεν κάνω λάθος, έχεις αναλάβει κάποια υπόθεση», είπα βγαίνοντας από το κτίριο του σταθμού.

«Με διαβάζεις σαν ανοιχτό βιβλίο, Γουάτσον».

«Δεν χρειάζεται να είσαι Σέρλοκ Χολμς για να καταλάβεις τον Σέρλοκ Χολμς. Συμπεριφέρεσαι με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως όταν έμενες στην Μπέικερ Στριτ και είχες μόλις

ανακαλύψει κάποιο συναρπαστικό και φαινομενικά άλυτο πρόβλημα, στο οποίο θεωρούσες πως άξιζε να αφιερώσεις την ενέργεια και τις προσπάθειές σου. Μοναδική μου ένσταση είναι ότι, υποτίθεται, είχες αφήσει πίσω σου το παιχνίδι της διαλεύκανσης εγκλημάτων. Εσύ δεν είσαι που αποκήρυξες το μελαγχολικό Λονδίνο για τον γαλήνιο βίο της εξοχής, που τόσο λαχταρούσες κάποιες φορές; Με τα δικά σου λόγια, Χολμς: “τον γαλήνιο βίο της εξοχής”. Και παρ’ όλα αυτά, τώρα είναι προφανές ότι βρίσκεσαι στη δίνη κάποιας έρευνας».

«Όχι στη δίνη, φίλε μου, όχι ακόμα. Κατευθυνόμαστε προς τον τόπο του εγκλήματος. Δεν έχω συλλέξει κανένα απολύτως στοιχείο, ούτε έχω διαμορφώσει κάποια θεωρία. Ανιχνεύω την υπόθεση χωρίς να γνωρίζω το παραμικρό, όπως ακριβώς κι εσύ. Αυτή τη στιγμή είμαστε και οι δύο *tabula rasa*. Το μόνο που γνωρίζω είναι ότι με κάλεσαν επειγόντως λιγότερο από μία ώρα πριν. Εκείνη τη στιγμή έτυχε να φεύγω από το σπίτι μου για να έρθω να σε παραλάβω. Σκέφτηκα, λοιπόν: “Θα πάω να πάρω τον Γουάτσον και μαζί θα εξετάσουμε τα στοιχεία και θα ανακαλύψουμε τον ένοχο, όπως τον παλιό καλό καιρό”».

«Αυτό κάθε άλλο παρά απόσυρση από την ενεργό δράση θα το έλεγα, παλιόφιλε».

«Θέλεις να σου πω τι σημαίνει απόσυρση από την ενεργό δράση, Γουάτσον; Είναι βάλσαμο για την αποκαμωμένη ψυχή, μια ανάπαυλα από τα άγχη και τις σκοτούρες της καθημερινότητας, η ικανοποίηση που αισθάνεται κανείς το βράδυ μετά από μια μέρα σκληρής –και πολλές φορές εξαιρετικά ανιαρής– δουλειάς. Τελευταία νιώθω να μην έχω αρκετά ερεθίσματα και αισθάνομαι μια κάποια ανησυχία. Το ενδιαφέρον που παρουσίαζε αρχικά η μελισσοκομία άρχισε να μειώνεται.

Η γοητεία των μονογραφιών, να σβήνει. Η ζωή μου έχει χάσει λίγη από τη γεύση της».

«Με άλλα λόγια, πλήττεις».

Ο φίλος μου γύρισε προς το μέρος μου και ένα χαμόγελο παιχνίδισε στις γωνίες των χειλιών του. «Πλήττω αφάνταστα, Γουάτσον. Πλήττω μέχρις απελπισίας. Και όταν παρουσιάζε-ται μια υπόθεση, όσο ασήμαντη κι αν φαίνεται...»

«Σπεύδεις να την αναλάβεις».

«Τι να πω... η εξιχνίαση του εγκλήματος, όπως κάθε εθι-στική συνήθεια, κόβεται δύσκολα».

Πήραμε την Τέρμινους Ρόουντ, που συνέδεε τον σταθμό με την παραλία. Ήταν περίπου τα μέσα του πρωινού και ο κεντρικός εμπορικός δρόμος του Ίσμπορν έσφυζε από ζωή, γεμάτος υπηρέτριες που κουβαλούσαν τα ψώνια της ημέρας, δεσποινίδες που χάζευαν τα ενδύματα στις βιτρίνες και παιδιά που ξόδευαν το χαρτζιλίκι τους σε ζαχαρωτά. Όλα τα μαγαζιά είχαν κατεβάσει τις τέντες τους στον αναπάντεχα δυνατό ήλιο του Σεπτέμβρη. Μόλις είχαμε περάσει ένα μουντό καλοκαίρι, αλλά ως αποζημίωση για τις εβδομάδες βροχής και αέρα, το φθινόπωρο του 1913 ήταν υπέροχο και έλουζε τη χώρα στη γλυκιά, πορτοκαλιά ζεστασιά του.

Ένα λεωφορείο χωρίς οροφή διέσχισε με θόρυβο τον δρό-μο, μεταφέροντας μερικούς από τους συνεπιβάτες μου στο τρένο, στα δωμάτια που είχαν κλείσει σε κάποιο από τα πολ-λά ξενοδοχεία της πόλης. Από την ίδρυσή του στα μέσα της δεκαετίας του 1800, το Ίσμπορν είχε ακμάσει και είχε ανα-πτυχθεί ως ένα από τα πιο δημοφιλή παραθαλάσσια θέρετρα της χώρας. Οι επισκέπτες συνέρρεαν όλο τον χρόνο από την πρωτεύουσα, αλλά και από πιο μακριά, για να απολαύσουν τον καθαρό θαλασσινό αέρα και τις χαρές και διασκέδασεις

που προσέφερε ο παραλιακός πεζόδρομος, καθώς και για να κολυμπήσουν στα αναζωογονητικά και τονωτικά νερά της Μάγχης.

«Κοντεύουμε», είπε ο Χολμς κάνοντας νόημα να συνεχίσουμε.

Τα βήματά του ήταν γρήγορα και μεγάλα, και θα δυσκολευόμουν να τον ακολουθήσω, ακόμα κι αν δεν κουβαλούσα τη βαλίτσα μου. Ήμουν δύο χρόνια μεγαλύτερος του Χολμς και τη στιγμή εκείνη ένιωθα όλες τις επιπλέον μέρες μου να με βαραίνουν. Η ζωντάνια του δεν φαινόταν να έχει μειωθεί πολύ, παρότι σε λίγο θα γιόρταζε τα εξηκοστά του γενέθλια. Αντίθετα, η δική μου τωρινή ενέργεια δεν είχε και μεγάλη σχέση με την παλιά. Το σφρίγος της νιότης μου φάνταζε κάτι πολύ απόμακρο, μια μακρινή ανάμνηση. Γερνώντας είχα γίνει πιο αργός και παχουλός, ενώ ο φίλος μου είχε διατηρήσει, αν όχι ολόκληρο, αρκετό από το νεύρο που στο παρελθόν τού χάριζε τόση ζωντάνια και δυναμισμό.

Έξω από ένα κατάστημα της φίρμας Γ. Χ. Σμιθ μας σταμάτησε ένα ρακένδυτο αγόρι με τραγιάσκα που μοίραζε διαφημιστικά φυλλάδια στους περαστικούς.

«Τελευταία μέρα, κύριου», είπε. «Τελευταία ευκαιρία να δείτε τα πιο θαυμαστά και εντυπωσιακά θεάματα προτού ξεστήσουμε και φύγουμε».

Ο Χολμς παραμέρισε το αγόρι λέγοντας αδιάφορα: «Όχι τώρα. Έχουμε δουλειά. Δίνε του!».

Λυπήθηκα το καημένο το παιδί και, παρότι δεν φάνηκε να ενοχλήθηκε από την απότομη απάντηση του Χολμς, πήρα ένα από τα φυλλάδια που μοίραζε.

«Δεν θα το μετανιώσετε, κύριε», είπε. «Και η απογευματινή και η βραδινή παράσταση είναι σκέτο θαύμα. Δεν θα ξα-

να δείτε ποτέ κάτι τέτοιο. Δεν θα πιστεύετε όχι μόνο στα μάτια σας, αλλά και καμία από τις αισθήσεις σας!»

Το φυλλάδιο διαφήμιζε ένα περιοδεύον τσίρκο που είχε κατασκηνώσει κάπου λίγο έξω από την πόλη. Το κοίταξα όσο χρειαζόταν για να διαβάσω τις συγκεκριμένες πληροφορίες και ύστερα το έχωσα στην τσέπη του παλτού μου και βιάστηκα να προφτάσω τον Χολμς.

Έπειτα από λίγο ο φίλος μου κοντοστάθηκε έξω από ένα κοσμηματοπωλείο, το Μπάρακλοφ'ς, που φαινόταν κλειστό παρότι ήταν Σάββατο, αναμφίβολα η πιο πολυάσχολη μέρα για ένα τέτοιο κατάστημα. Τα στόρια ήταν κατεβασμένα και η επιγραφή στη βιτρίνα καλούσε τους πελάτες να επανέλθουν κατά τις ώρες λειτουργίας.

Ο Χολμς χτύπησε δυνατά και η πόρτα ακούστηκε να ξεκλειδώνει. Μας άνοιξε ένας μεσήλικος κύριος με γένια. Από τη χολερική επιδερμίδα και το άδειο βλέμμα του φαινόταν ότι η ανησυχία του άγγιζε τα όρια του πανικού.

«Ο Χολμς είσαι;» βρυχήθηκε. «Ο ντετέκτιβ;»

«Αυτοπροσώπως. Υποθέτω ότι είστε ο Τζερβέις Μπάρακλοφ, ιδιοκτήτης του καταστήματος».

«Ναι. Μπες μέσα. Γρήγορα». Ο Μπάρακλοφ βρισκόταν σε τέτοια σύγχυση, που δεν ρώτησε ποιος είμαι, ούτε μου έδωσε καμία σημασία. «Ελπίζω να είσαι όσο ευφυής λένε όλου».

«Αν διαθέτω τη μισή ευφυΐα που μου αποδίδεται, ιδίως από τον κύριο από 'δώ και αξιότιμο βιογράφο μου», απάντησε ο Χολμς, «τότε είμαι βέβαιος ότι θα σταθώ στο ύψος των περιστάσεων. Τι μπορώ να κάνω για εσάς, κύριε Μπάρακλοφ; Ο αγγελιαφόρος που στείλατε δεν μου έδωσε λεπτομέρειες. Το μόνο που μου είπε ήταν για κάποια συμφορά που συνέβη στο κατάστημά σας και, με την υπόσχεση ότι θα αμειθώ για τις

υπηρεσίες μου, έπρεπε να έρθω εδώ το συντομότερο δυνατόν. Τώρα που ήρθα, θα σας ήμουν ευγνώμων αν με διαφωτίζατε».

«Πρόκειται για καταστροφή, αγαπητέ μου, μεγάλη καταστροφή!» φώναξε γοερά ο Μπάρακλοφ. «Ληστεία. Το πολυτιμότερο εμπόρευσμά μου, η αφρόκρεμα της συλλογής μου, εξαφανίστηκε. Εξαφανίστηκε!»

Κοίταξα τριγύρω στο κατάστημα. Τα ράφια και τα ντουλάπια ήταν άδεια. Οι βελούδινες θήκες των δαχτυλιδιών κενές. Στις προθήκες έβλεπε κανείς μόνο τα βαθουλώματα, εκεί που κανονικά έπρεπε να ξεπροβάλλουν βραχιόλια και περιδέρια.

«Ναι, φαίνεται ότι σας τα σήκωσαν όλα», παρατήρησα.

«Α, λέτε γι' αυτό; Όχι, λάθος κάνετε. Έτσι είναι το μαγαζί κάθε πρωί. Το βράδυ αφαιρούμε όλα τα κοσμήματα και τα αποθηκεύουμε στο υπόγειο. Διαφορετικά, οι ληστές θα μπορούσαν να σπάσουν τις βιτρίνες και να τα αρπάξουν. Στο υπόγειο έχουμε χρηματοκιβώτια αρκετά μεγάλα για να αποθηκευτεί όλο το εμπόρευμα. Είναι Τσάτγουντς, με διασταυρωτά στρώματα ατσαλιού και αδιάρρηκτες κλειδαριές ανθεκτικές στην πυρίτιδα. Κανείς δεν μπορεί να τα ανοίξει και να κλέψει το περιεχόμενο».

«Και όμως κάποιος τα κατάφερε».

«Εμπόρευμα αξίας χιλίων λιρών έκανε φτερά. Και πρόκειται για συντηρητική εκτίμηση».

«Θεούλη μου!» είπα σφυρίζοντας.

«Σημαντικότερο ποσό», παραδέχτηκε ο Χολμς.

«Και, μεταξύ άλλων», συνέχισε ο Μπάρακλοφ, «δώδεκα υπέροχα μαύρα μαργαριτάρια Ταϊτής που απέκτησα μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, σχεδόν τέλειου σφαιρικού σχήματος και με αξία μεγαλύτερη κι από διαμάντια, και ένα εφαρμο-

στό περιδέραιο με στρογγυλά σμαράγδια καμπουνσόν, ένα πραγματικά εξάισιο κομμάτι που μάλιστα εντυπωσίασε τόσο τη Δούκισσα του Ντέβονσαϊρ σε μία από τις πρόσφατες επισκέψεις της στην πόλη, που μου ζήτησε να το φυλάξω για να το αγοράσει στην επόμενη επίσκεψή της». Έσφιξε τα χέρια του με ανησυχία. «Αχ, κύριε Χολμς, θα γνωρίζετε τι επιρροή έχουν οι Ντέβονσαϊρ στο Ίστυμπορν. Λίγο-πολύ εκείνοι έφτιαξαν την πόλη. Όλοι σχεδόν οι δρόμοι φέρουν τιμητικά κάποιο όνομα της οικογένειας ή κάποιας σημαντικής έκτασης γης που έχουν στην κατοχή τους. Αν χάσω την πατρωνία της δούκισσας, αν μαθευτεί ότι απογοήτευσα την οικογένεια...»

Η έκφρασή του ήταν εύγλωττη, δεν χρειάστηκε να ολοκληρώσει την πρότασή του. Φοβόταν το ενδεχόμενο να αμαυρωθεί η φήμη του, το ενδεχόμενο της απόλυτης καταστροφής.

«Μην ανησυχείς, Μπάρακλοφ», τον καθησύχασε ο φίλος μου. «Θα κάνω ό,τι περνάει από το χέρι μου για να βρω τα κοσμήματα. Τώρα δείξε μας τα χρηματοκιβώτιά σου. Για να δούμε τι θα δούμε».